

Czy cyfrowa polonistyka może być zielona?

Warsztaty dla studentów z zakresu polonistyki organizowane w ramach projektu The V4 Humanities Education for the Climate. Diagnoses – Best Practices –

Recommendations [HEC]

The project is co-financed by the Governments of Czechia, Hungary, Poland and Slovakia through Visegrad Grants from International Visegrad Fund. The mission of the fund is to advance ideas for sustainable regional cooperation in Central Europe. This project was made possible through Strategic Grant No. 22020071 from the International Visegrad Fund.

- Visegrad Fund

Opis warsztatów, czyli skąd ten pomysł?

Techonologia informacyjno-komunikacyjna (TIK) zawsze była mi bliska i wykorzystywałam różne narzędzia cyfrowe w swojej pracy dydaktycznej w szkole i na uniwersytecie. Po kilku latach fascynacji TIK zaczęłam jednak zauważać coś innego - zmęczenie kompuiterem, smartfonem, tabletem. Zarówno ja, jak i uczniowie potrzebowaliśmy oderwać się od ekranów. Zaczęłam wymyślać różne aktywności, które wymagałyby działań na dworze, czy poza przestrzenią szkolnej ławki.

Potem jednak przyszła pandemia i przykuła nas do ekranów. Wymusiła wejście do świata cyforwego i korzystanie z TIK.

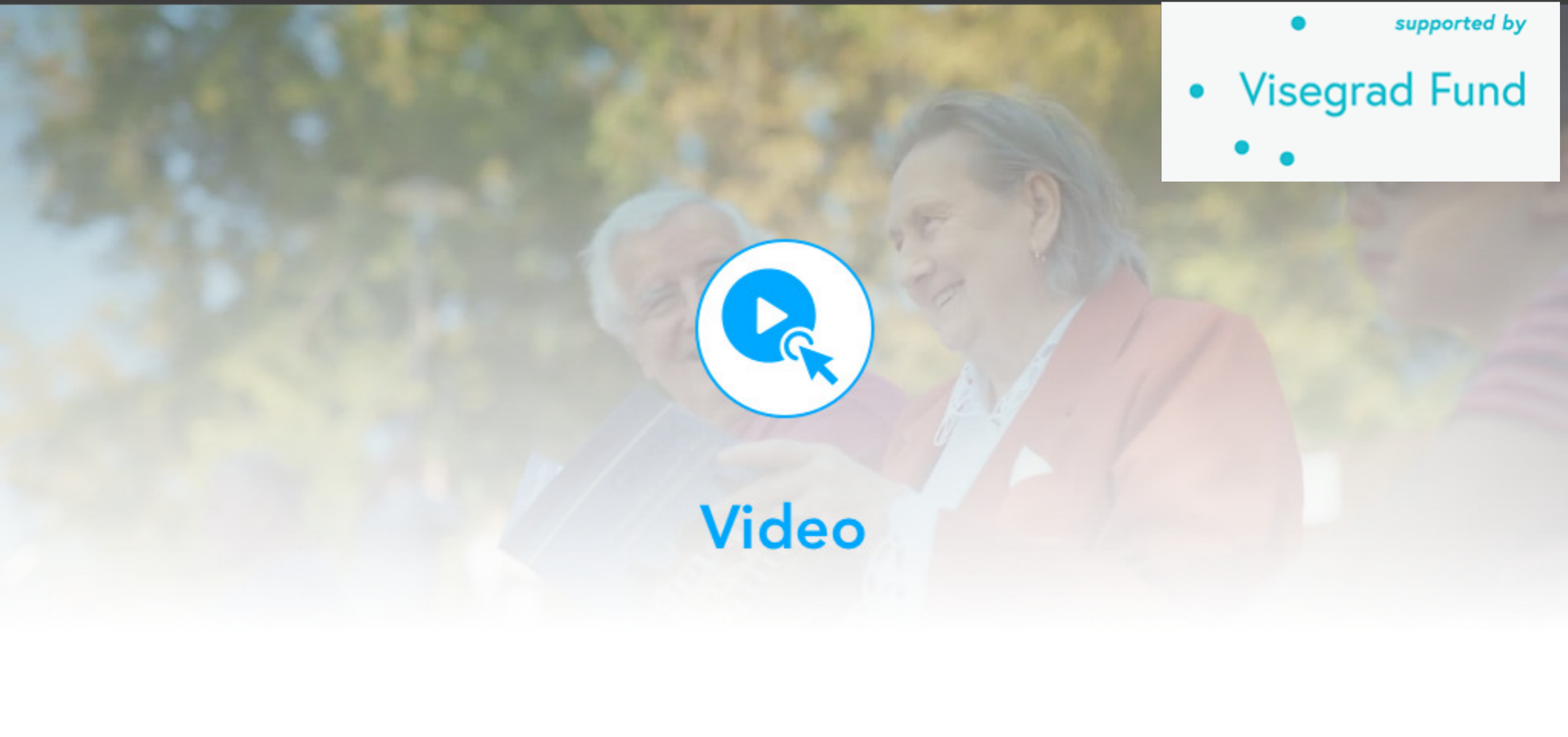
supported by
• Visegrad Fund
• •

W międzyczasie zaczęłam interesować się tzw. zieloną humanistyką, zielonym czytaniem, ekokrytyką. Nie ukrywam, że jestem dopiero adeptką sztuki zielonego czytania, a te warsztaty są pierwszą próbą spojrzenia na teksty dla uczniów szkoły podstawowej przez zielone okulary. Jednocześnie zastanawiam się, jak twórczo wykorzystać tutaj narzędzia TIK. Nie chcę marnować papieru na wydruki kart pracy, ale poza tym chcę też pokazać, że narzędzia cyfrowe mogą wspomóc ekoczytanie lektur szkolnych.

Organizuję te warsztaty na dworze, ale przy użyciu smartfonów. Mam nadzieję, że wspólnie przeżyjemy literacką, zieloną i cyfrową przygodę.

Zanim to jednak nastąpi, proszę o obejrzenie krótkiego filmiku reklamującego Fundusz Wyszehradzki, dzięki któremu organizowany jest projekt Humanistyka V4 dla Klimatu.

- supported by
- Visegrad Fund
- •

Video

Materiał filmowy reklamujący Visegrad Fund

Plan warsztatów

Dziś poproszę Was o wykonanie kilku zdań, związanych z trzema różnymi tekstami. Na kolejnych slajdach znajdziecie teksty, polecenia do nich i miejsce na odpowiedzi.

Jedynne, co będzie Wam dziś potrzebne, to otwarte oczy i uszy, sprawnie pracująca głowa i smartfon.

Teksty lektur będą przeplatane cytatami teoretycznymi. Wieźcie pod uwagę, że nie wszystkie zaproponowane zadania nie są dla uczniów. Mogą być w jakiś sposób wykorzystane w klasie, ale nie muszą. Moim celem jest pokazanie Wam, jak można wyjść z tekstem i smartfonem na dwór. Chcę zainspirować Was do tworzenia własnych gier terenowych, zadań do wykoanania w terenie i do śmiałego korzystania z nowych technologii w szkole.

Dobrej zabawy :)

- supported by
- Visegrad Fund
-

Zadanie 1.

Udaj się pod Pomnik Powstańców Śląskich.

Stań tak, aby widzieć ulicę, aby słyszeć przejeżdżające samochody. Posłuchaj chwilę miasta.

Wyciągnij smartfon, nagraj krótki (10 sekund) filmik pt. Ulica wielkiego miasta.

[Ważne: nie nagrywaj w jakości HD, inaczej filmik będzie za duży!]

Następnie...

Umieść tutaj swój filmik

Poczekaj, aż pojawią się filmy innych grup i obejrzyj je

^ Instructions

Collaborate Board

Umieść tutaj swój filmik

Co słyszeć w mieście?

Wysłuchajcie nagranych poleceń

00:00 / 00:33

^ Instructions

Collaborate Board

Co słyszeć w mieście?

supported by

• Visegrad Fund

Tekst 1.

Chłopcy z Placu Broni, Ferenc Molnar

Plac, pusty plac...O, zdrowe i rumiane wiejskie dzieci z Wielkiej Niziny Węgierskiej! Żyjecie sobie na rozległych przestrzeniach i wystarczy wam wyjść z domu i uczynić jeden tylko krok, aby znaleźć się w szczerym polu, gdzie nad wami błękit cudownego nieboskłonu. Wasze oczy przywykły do bezkresnych pól i szerokich horyzontów. Was nie wtłoczono w mury wysokich kamienic i nie domyślacie się nawet, jak wielkim skarbem jest dla budapesztańskich chłopców zwykły, pusty plac.

Idź do kolejnego slajdu -->

Tekst ku refleksji

Życie współczesne otumania zmysły. Skupiamy się przede wszystkim na tym, co wizualne i ograniczone mniej więcej do rozmiarów ekranu telewizora lub komputera. Dla porównania, przyroda wyostrza wszystkie zmysły i to one są pierwszą linią samoobrony dla dziecka. Nie jest wykluczone, że dzieci częściej wystawiane na działanie przyrody i poznające świat w sposób bezpośredni mają większe szanse na rozwinięcie umiejętności samoobrony psychicznej, które pomogą im zidentyfikować prawdziwe niebezpieczeństwo. Takie dzieci będą więc rzadziej poszukiwać sztucznego ryzyka w przyszłości. Zabawa w otoczeniu przyrody budzi instynktowną pewność siebie.

R. Louv, Ostatnie dziecko lasu, tłum. A. Rogozińska, Warszawa 2014, s. 219.

Bezkres kontra miasto

Wysłuchajcie polecenia

00:00 / 01:11

^ Instructions

Collaborate Board

Bezkres kontra miasto

- supported by
- Visegrad Fund
-
-

Zadanie 2. Popatrz w niebo

Wysłuchaj polecenia :)

00:00 / 01:01

^ Instructions

Collaborate Board

Zadanie 2. Popatrz w niebo

supported by

• Visegrad Fund

Czy było łatwo...? Co nam daje...?

Posłuchaj polecenia

00:00 / 01:00

^ Instructions

Collaborate Board

Czy było łatwo...? Co nam daje...?

- supported by
- Visegrad Fund
-
-

Tekst 2. Chmury

(Pan Tadeusz), Adam Mickiewicz

U nas dość głowę podnieść: ileż to widoków!
Ileż scen i obrazów z samej gry obłoków!
Bo każda chmura inna: na przykład jesienna
Pełźnie jak żółw leniwa, ulewą brzemienna,
I z nieba aż do ziemi spuszcza długie smugi,
Jak rozwite warkocze, to są deszczu strugi;
Chmura z gradem, jak balon szybko z wiatrem leci,
Kraągła, ciemnobłękitna, w środku żółto świeci,
Szum wielki słychać wkoło; nawet te codzienne,
Patrzcie państwo, te białe chmurki, jak odmienne!
Zrazu jak stada dzikich gęsi lub łabędzi,
A z tyłu wiatr jak sokół do kupy je pędzi:
Ściskają się, grubieją, rosną — nowe dziwy!

Patrzcie państwo, te białe chmurki, jak odmienne!
Zrazu jak stada dzikich gęsi lub łabędzi,
A z tyłu wiatr jak sokół do kupy je pędzi:
Ściskają się, grubieją, rosną — nowe dziwy!
Dostają krzywych karków, rozpuszczają grzywy,
Wysuwają nóg rzędy i po niebios sklepie
Przelatują jak tabun rumaków po stepie:
Wszystkie białe jak srebro, zmieszały się... nagle
Z ich karków rosną maszty, z grzyw szerokie żagle,
Tabun zmienia się w okręt i wspaniale płynie
Cicho, z wolna po niebios błękitnej równinie!»

Open Ended Question

supported by
• Visegrad Fund
• •

Ile rodzajów chmur opisał Mickiewicz w tym fragmencie? Który rodzaj to Twój ulubiony? A może wolisz inne chmury niż te opisane przez poetę?

Odpowiedzcie, czy w swojej codzienności...

macie jeszcze czas na patrzenie w niebo?

^ Instructions

Collaborate Board

Odpowiedzcie, czy w swojej codzienności...

• supported by

• Visegrad Fund

Tekst ku refleksji

Ochrona przyrody zależy od czegoś więcej niż tylko od siły organizacyjnej organizacji ekologicznych. Zależy także od jakości relacji młodych ludzi z przyrodą – od tego, w jaki sposób – jeśli w ogóle – młodzież przywiązuje się do natury.

Ostatnie dziecko lasu, s. 194.

Jeśli mamy uratować ochronę środowiska i samo środowisko, musimy uchronić nasz gatunek wskaźnikowy zagrożony wyginięciem: dziecko na łonie natury.

Ostatnie dziecko lasu, s. 198.

Zadanie 3. Zachwyt nad światem

Wysłuchaj polecenia

00:00 / 01:03

^ Instructions

Collaborate Board

Zadanie 3. Zachwyt nad światem

supported by

• Visegrad Fund

Tekst 3. Anne z Zielonych Szczytów, L. M. Montgomery

Za chwilę przeczytacie fragment "Anne z Zielonych Szczytów", czyli "Ani z Zielonego Wzgórza" w nowym tłumaczeniu.

Czytając, zwróćcie uwagę na to, jak autorka komponuje opis Alei. Czy jest on napisany językiem poetyckim, czy raczej zwyczajnym?

Zwróćcie także uwagę na to, jakie uczucia wywołał w Ani przejazd Aleją.

Biała Droga Rozkoszy

Aleją mieszkańcy Newbridge zwykli nazywać kilkusetjardowy odcinek drogi, którą dawno temu jakiś ekscentryczny farmer obsadził z obu stron jabłoniemi. Z czasem rozrosły się one tak, że z ich splątanych gałęzi powstał rodzaj sklepienia, teraz zaś, kiedy drzewa zakwitły, jechało się tamtędy jak w jakimś białym, pachnącym tunelu. Pod gałęziami panował już łagodny fioletowy zmierzch, a widoczne na dalekim końcu niebo lśniło niczym ogromna witrażowa rozeta nad portalem katedry.

Piękno tego miejsca sprawiło, że dziewczynce po prostu odjęło mowę. Opadła na oparcie, splótła przed sobą ręce i ze zwróconą ku górze twarzą chłonęła chciwie biały cud. Nawet kiedy już minęli Aleję i zjeżdżali długimi zakosami do Newbridge, siedziała nieruchomo, nie odzywając się ani słowem, ze wzrokiem utkwionym w rozświetlony horyzont na zachodzie, jak gdyby przesuwały się jakieś wspaniałe obrazy. Przez Newbridge, małe, hałaśliwe miasteczko, jechali w milczeniu, mimo że obszczekiwały ich psy, mimo że przechylały się zaciekawione twarze. Trzy mile dalej, w końcu, dziewczynka, która wcześniej potrafiła równie uparcie milczeć, jak g...

– Na pewno...
... Matthew, który...
... już niedaleko,

nie umiał wytłumaczyć...
jeszcze tylko jedne...
Wyrwana...
rozmarzonym wzrokiem...
odległej krainie.

– Och, ps...
było?
– Ach, ch...
... bajka... co to...
... jego namysłu. –

Rzeczywiście ładnie tam jest...
– Ładnie?! „Ładnie”...
... wem. Nawet „pięknie” to za...
mało powiedziane. To było CUDE...
... Nigdy dotąd nie widziałam...
czegoś, czego wyobraźnia nie mogłaby ulepszyć, dopiero teraz... Poczulałam tutaj – przyłożyła...
dłoń do piersi – taką dziwną bolesną przyjemność. To śmieszne, że ból może być czasem...
przyjemny... Pan też miewa ten rodzaj bólu, panie Cuthbert?

– Nie, jakoś sobie nie przypominam.
– Bo ja czuję go dość często, zwłaszcza na widok czegoś królewsko pięknego. Ale nie

<https://cf.nearpod.com/neareducation/new/Webpage/1085753643/iconoriginal.pdf?AWSAccessKeyId=AKIA5LQSO4AXIHKV2NEC&Expires=2147483647&Signature=CzoD%2BeqEBm1wrlL0vpYyJQRTQMo%3D>

Hepziba Jenkins, dla mnie była zawsze Rosalią De Vere. Niech więc sobie ludzie dalej nazywają tę drogę Aleją, a dla mnie dzisiaj zostanie Białą Drogą Rozkoszy.

L.M. Montgomery, *Anne z Zielonych Szczytów*, przeł. A. Bańkowska, Warszawa 2022.

Tekst ku refleksji

Wspólne czytanie o przyrodzie z dzieckiem to jeszcze jeden sposób, by przebudzić w sobie to dziecięce poczucie zachwytu. W przeciwieństwie do telewizji czytanie nie pochłania zmysłów ani nie mówi nam, co mamy myśleć. Czytanie pobudza ekologię wyobraźni. Czy pamiętamy zachwyty odczuwany przy pierwszej lekturze Księgi dżungli, Przygód Tomka Sawyera i Przygód Hucka Finna? Świat w świetle u Kiplinga; wolno płynąca rzeka, poczucie wolności i piasek na tajemniczej wyspie oraz w głębiach jaskini u Twaina? Pedagodzy środowiska i aktywiści wielokrotnie wymieniają książki przyrodnicze jako ważną inspirację z dzieciństwa.

Ostatnie dziecko lasu, s. 205.

- supported by
- Visegrad Fund
-
-

Jakie zaproponujesz działania?

Wystuchaj polecenia

00:00 / 01:50

^ Instructions

Collaborate Board

Jakie zaproponujesz działania?

- supported by
- Visegrad Fund
-
-

To już prawie koniec

Dziękuję Wam za udział! Zanim się rozejdziemy, chodźcie do mnie, porozmawiajmy!

Tutaj artykuły, do których warto sięgnąć na początek przygody z humanistyką środowiskową w szkole (można zrobić zrzut ekranu)

- M. Ochwat: (Współ)myślenie w humanistyce. Literackie ekokształcenie w epoce antropocenu, <https://pressto.amu.edu.pl/index.php/pi/article/view/26228/23942>
- K. Starnawska: Wrócić do tajemniczego ogrodu. O potrzebie wyjścia ze szkolnej ławki, [file:///C:/Users/user/Downloads/7_Starnawska_Konteksty-Kultury_16\(4\)_2019.pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/7_Starnawska_Konteksty-Kultury_16(4)_2019.pdf)
- K. Starnawska: Edukacja dla klimatu i stare lektury? To możliwe!, <https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/edukacja-dla-klimatu-i-stare-lektury-to-mozliwe>
- M. Fugura: Literatura dziecięca i młodzieżowa w obliczu katastrofy klimatycznej. Nadzieje i możliwości szerzenia postawy proekologicznej za pomocą tekstów literackich, <https://journals.us.edu.pl/index.php/pl/article/view/12940>
- P. Czernek-Pasierbek: Od czego zacząć? Dyskusja o lekturach szkolnych w dobie antropocentrycznej opresji, <https://journals.us.edu.pl/index.php/pl/article/view/12944>

Po rozmowie - proszę, odpowiedzcie na cztery pytania. Trzy z nich są jednokrotnego wyboru, ostatnie jest otwarte :) DZIĘKUJĘ!

Poll

Pytanie 1 z 4. W skali od 1 do 6 na ile oceniasz dzisiejsze warsztaty? 1 to ocena najniższa, 6 najwyższa.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6

Poll

supported by
• Visegrad Fund
• •

Pytanie 2 z 4. Czy warsztaty zachęciły Cię do poszerzania wiedzy na temat zielonego czytania, ekokrytyki, humanistyki środowiskowej itd.?

- Zdecydowanie tak
- Tak
- Chyba tak
- Raczej nie
- Nie
- Zdecydowanie nie

Poll

supported by
• Visegrad Fund
• •

Pytanie 3 z 4. Czy warsztaty zachęciły Cię do poszerzania wiedzy na temat narzędzi TIK?

- Zdecydowanie tak
- Tak
- Chyba tak
- Raczej nie
- Nie
- Zdecydowanie nie

Open Ended Question

supported by
• Visegrad Fund
• •

Pytanie 4 z 4. A teraz proszę Cię o dłuższą wypowiedź, nie musi być uporządkowana. Pytania pomocnicze: Czy dowiedziałeś_aś się dzisiaj czegoś nowego? Czego? Czy wiesz już jak można czytać przez zielone okulary? Czy te zajęcia pobudziły Cię do refleksji i zachęciły do własnych poszukiwań różnych sposobów zielonego czytania? Jakie masz refleksje po tych zajęciach?

